

Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.109-111 din 07.10.99

Aprobat prin Hotărârea nr. 249
Consiliului de Administrație al
Băncii Naționale a Moldovei

proces-verbal nr.48
din 22 septembrie 1999

REGULAMENT
CU PRIVIRE LA DIRIJAREA RISCULUI
RATEI DOBÂNZII

(cu modificările și completările din:
15 noiembrie 2001, hot. nr.299; (MO al RM nr.141-143 din 22.10.01)

I. BAZA

1. Presentul Regulament este elaborat în conformitate cu împuternicirile Băncii Naționale a Moldovei prevăzute la articolele 11, 44 și 46 din Legea cu privire la Banca Națională a Moldovei și articolele 28,29 și 53 din Legea instituțiilor financiare.

II. APLICAREA

2. Prevederile acestui Regulament se extind asupra tuturor băncilor autorizate de Banca Națională a Moldovei.
3. O dirijare eficientă a activelor și pasivelor este esențială pentru dirijarea riscurilor unei bănci. Dirijarea activelor și pasivelor include controlul riscului ratei dobânzii, riscului termenelor de scadență și riscului lichidității. Presentul Regulament se aplică de către bancă împreună cu alte acte normative ale Băncii Naționale a Moldovei la instituirea și implementarea funcției de dirijare a activelor și pasivelor.

III. NOȚIUNI

În sensul prezentului Regulament se utilizează următoarele noțiuni:

4. **Dirijarea activelor și pasivelor** - procesul de dirijare a structurii (inclusiv termenele de scadență și stabilirea noilor rate ale dobânzii) activelor și pasivelor unei bănci. Scopul dirijării activelor și pasivelor este:
  - 4.1. De a obține un venit net aferent dobânzii stabil și de a optimiza profitul băncii, în același timp menținând capitalul normativ total;
  - 4.2. De a controla nivelul ratei dobânzii și al riscului termenelor de scadență la o bancă;
  - 4.3. De a menține o lichiditate suficientă.
5. **Analiza diferențelor de scadență** - un sistem unic pentru evaluarea și dirijarea riscului ratei dobânzii. Analiza diferențelor de scadență stabilește riscul la care este supus venitul net aferent dobânzii, ca rezultat al modificării ratelor dobânzii. Rapoartele cu privire la analiza diferențelor indică suma activelor și pasivelor sensibile la rata dobânzii ale unei bănci (atât posturile bilanțiere cât și extrabilanțiere) al căror preț va fi stabilit din nou în decursul unei perioade specificate de timp. Pentru a stabili valoarea riscului la care este supus profitul băncii, este necesar ca în fiecare perioadă din activele sensibile la rata dobânzii de scăzut pasivele sensibile la rata dobânzii pentru a obține "diferența" de la stabilirea noilor prețuri pentru acea perioadă. Această diferență poate fi înmulțită la o modificare presupusă a ratelor dobânzii pentru a obține o aproximație a modificării venitului net aferent dobânzii care este o consecință a unei fluctuații a ratei dobânzii. În cazul în care pasivele depășesc activele în perioada dată de timp se obține o diferență negativă, ceea ce înseamnă că o majorare a ratelor dobânzii pe piață ar putea cauza o reducere a venitului net aferent dobânzii. În cazul în care activele depășesc pasivele în perioada dată de timp se obține o diferență pozitivă și înseamnă că venitul net aferent dobânzii al băncii se poate diminua ca rezultat al micșorării ratelor dobânzii pe piață.
6. **Riscul ratei dobânzii** - riscul pierderilor la care este supusă o bancă în urma modificării ratelor dobânzii. Acest risc apare când activele băncii (creditele, investițiile, etc.) devin scadente sau ale căror prețuri noi se stabilesc în altă perioadă de timp decât la pasivele băncii (depozitele, împrumuturile) care reprezintă sursa de mijloace pentru active. Fluctuațiile ratei dobânzii pot afecta profitul unei bănci, valoarea economică de bază a activelor, pasivelor și posturile extrabilanțiere ale băncii.
7. **Riscul lichidității** - riscul pierderilor la care este supusă o bancă în urma incapacității acesteia de a-și satisface necesitățile de numerar sau ca rezultat al lichidității insuficiente care trebuie recuperată la un cost excesiv.
8. **Riscul scadenței** - riscul că banca va suferi pierderi ca rezultat al neconcordanței termenelor la activele și pasivele ei. Neconcordanța termenelor la activele și pasivele unei

bănci poate cauza pierderi suplimentare la pierderile apărute ca rezultat al riscului ratei dobânzii.

9. **Dirijarea riscului** - un sistem de identificare, evaluare, supraveghere și control al diferitelor riscuri la care este supusă banca. Deși banca este supusă la multe riscuri, inclusiv la riscul creditor și fraudă, dirijarea activelor și pasivelor prevede în primul rând controlul riscului ratei dobânzii, riscului scadenței și riscului lichidității.

IV. CERINȚE PRIVIND DIRIJAREA RISULUI RATEI DOBÂNZII

10. Din cauza deosebirilor existente între bănci (categoria autorizațiilor, structura organizatorică, activitățile financiare, etc.) fiecare bancă trebuie să-și elaboreze o politică de dirijare a riscului ratei dobânzii adaptat la condițiile ei individuale. Pentru asigurarea unei dirijări eficiente a riscului ratei dobânzii politica trebuie să conțină elemente fundamentale cum ar fi supravegherea adecvată din partea consiliului băncii și organului executiv, precum și un proces complex de dirijare a riscului care eficient stabilește, evaluează și supraveghează riscul. În scopul prezentului Regulament, Banca Națională stabilește următoarele cerințe minime care trebuie respectate de bănci la elaborarea politicii de dirijare a riscului ratei dobânzii.

11. Politică băncii se aprobă de consiliul băncii și se promovează de către organul executiv, ea trebuie să includă, dar să nu se reducă la:

- 11.1. Responsabilitatea membrilor organului executiv specificați pentru dirijarea riscului ratei dobânzii.

Băncile ale căror active depășesc 50 milioane lei trebuie să formeze un comitet de dirijare a activelor și pasivelor. Acest comitet, în componența căruia vor intra membri ai organului executiv și conducători ai subdiviziunilor de sine stătătoare, va elabora și va prezenta spre aprobare consiliului băncii proiectul politicii cu privire la dirijarea riscului ratei dobânzii, care va include dirijarea combinată a riscului ratei dobânzii, riscului lichidității, riscului scadenței, măsuri privind respectarea de către bancă a prevederilor actelor normative de domeniu și controlul realizării politicii în cauză;

(Modificat prin HCA nr.299 din 15 noiembrie 2001)

- 11.2. Instrucțiuni cu privire la nivelul riscului ratei dobânzii acceptat de bancă, inclusiv limitele față de riscul ratei dobânzii la activele, pasivele și posturile extrabilanțiere ale băncii.

La stabilirea limitelor față de riscul ratei dobânzii trebuie să fie luate în considerație mărimea capitalului băncii, profitul, lichiditatea, structura clientelei, volumul și diversitatea activităților. Aceste limite trebuie să fie aplicate la riscul total la care este supusă banca;

- 11.3. Stabilirea resurselor suficiente ale băncii (inclusiv resursele tehnice și umane) pentru dirijarea riscului ratei dobânzii;

- 11.4. Un sistem pentru stabilirea, evaluarea și supravegherea riscului ratei dobânzii a băncii. Scopul acestui sistem este de a asigura menținerea riscului ratei dobânzii la nivelul stabilit de consiliu.

Banca este obligată să creeze un sistem adecvat de informare care va asigura obținerea informației autentice, complete și oportune de către comitetul de dirijare a activelor și pasivelor în scopul îndeplinirii obligațiilor sale în conformitate cu prezentul Regulament;

- 11.5. Identificarea tipurilor de instrumente și activități care pot fi utilizate pentru dirijarea expunerii băncii la riscul ratei dobânzii. Instrumentele admise trebuie stabilite la concret sau prin caracteristicile lor și scopurile pentru care acestea pot fi utilizate;

- 11.6. Proceduri de autorizare a excepțiilor de la politica băncii;

- 11.7. Controale interne adecvate și prevederi în programul auditului intern al băncii pentru a asigura integritatea procesului de dirijare a riscului general al băncii, inclusiv a riscului ratei dobânzii;
- 11.8. Reexaminarea periodică a politicii de către consiliul băncii cel puțin o dată în an. O astfel de examinare trebuie să determine dacă limitele stabilite pentru expunerea băncii la riscul ratei dobânzii corespund situației curente, luându-se în considerație mărimea capitalului normativ total;
- 11.9. Rapoartele interne - rapoarte periodice regulate (cel puțin trimestrial sau mai frecvent) care reflectă expunerea băncii la riscul ratei dobânzii și se prezintă consiliului, organului executiv și/sau comitetului de dirijare a activelor și pasivelor. Aceste rapoarte trebuie să conțină cel puțin următoarele:
  - 1) nivelul și tendința riscului ratei dobânzii la care este expusă banca. Raportul trebuie să includă o analiză a diferențelor de scadență. Băncile pot să elaboreze și să utilizeze sisteme și rapoarte de dirijare a riscului privind rata dobânzii mai sofisticate (de ex. analiza duratei sau modelarea). Însă orice sistem care va fi folosit trebuie să includă toate pozițiile esențiale ale ratei dobânzii în bancă, toată informația respectivă cu privire la reevaluare și scadențe și să conțină presupuneri și metodologii documentate;
  - 2) caracterul acceptabil al principiilor cheie folosite la stabilirea riscului legat de rata dobânzii și în sistemul de supraveghere, care asigură că posibilele modificări ulterioare ale ratei dobânzii sunt acceptabile și că la analiză sunt utilizate variantele "în cel mai rău caz";
  - 3) respectarea limitelor riscului stabilite de consiliul băncii, inclusiv a tuturor excepțiilor de la politica consiliului;
  - 4) determinarea mărimii necesare a capitalului normativ total pentru nivelul riscului ratei dobânzii la care este supusă banca.

V. RAPORTAREA

12. Băncile trimestrial prezintă la Banca Națională a Moldovei raportul cu privire la analiza diferenței scadențelor, în conformitate cu Instrucțiunea Băncii Naționale a Moldovei cu privire la modul de întocmire și prezentare de către bănci a rapoartelor financiare.
13. Primul raport trebuie să fie prezentat la situația din 31 decembrie 1999.

VI. MĂSURI DE CORECTARE

14. Băncile la care s-a depistat un nivel înalt al expunerii la riscul ratei dobânzii și/sau metode neadecvate de dirijare a riscului vor fi obligate să întreprindă măsuri de corectare. Aceste măsuri de corectare pot include cerințe de a majora capitalul normativ total, de a îmbunătăți cunoștințele conducerii, de a perfecționa sistemele de informare și de estimare, de a reduce nivelul expunerii la risc, sau o combinație a acestor măsuri în dependență de situația și condițiile în fiecare bancă.

VII. DISPOZIȚII FINALE

15. Băncile în termen de până la 31 august 2000 să elaboreze politica și procedurile interne în conformitate cu prezentul Regulament.
16. Prezentul Regulament intră în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.